

Discurs per a rebre el premi de la Fundació Ramon Llull

Michael Atwood Mason

Auditori Nacional d'Andorra

13 de desembre 2019

Autoritats, senyors i senyores, amics i amigues. Potser us sembla estrany que avui estigui als països catalans i potser és més estrany encara que hagi estat honorat per la Fundació Ramon Llull pels meus esforços per la promoció internacional de la cultura catalana. Estrany perquè no tinc avantpassats catalans ni cap família catalana. Ni sóc pas un filòleg obsessionat per les llengües romàniques. Fa vint anys, ni tan sols sabia que Catalunya existia més enllà dels escrits de George Orwell i Ernest Hemingway. I com que la gent sempre m'ho pregunta, afegiré que no tinc cap xicoteta catalana.

Així doncs, com és que vaig arribar a apreciar la llengua i la cultura catalanes? Suposo que és una senzilla història d'amor.

Tot va començar amb el paisatge. L'any 2001 vaig visitar Catalunya amb la meva família. El meu fill de tres anys no li interessaven pas gaire coses, però li encantaven els trens i així vam viatjar de Casserres a Montserrat tres vegades en set dies. Allà, sota les torres de pedra que remunten com els núvols, va divertir-se amb els funiculars i jo vaig gaudir de la muntanya, del monestir i de la mirada impenetrable de la Moreneta.

Amb el temps, la meva passió es va estendre: les joies romàniques dels prats d'Urgell, les terres altes que hi ha darrere de Riudarenes a la Selva, les entranyes de pedra de Llafranc i Calella de Parafrugell, la cara austera de Puigsacalm, el llit suau de la Vall d'en Bas, i la variació interminable de l'Eixample.

La llengua catalana em va proporcionar l'exotisme i un repte. Hi ha sons que són difícils de trobar en altres idiomes i que encara són difícils de dominar per a un parlant no nadiu. Un amic em va donar una lliçó d'una hora de com dir la "ll" mentre conduïem pel Vallès. Ara, paraules com *Llobregat*, *Jonqueres*, *caldre* i *escalivar*, m'agraden molt perquè no tenen cap traducció. M'intriguen les diferències entre les paraules *torrent*, *rec*, i *riera*. M'agraden frases com "em sap greu" i "no em fa res" i "Déu n'hi do" i m'encanta poder pronunciar noms com Mallol Codony, Eulàlia Reguant, Joan Amades i Gelats, i fins i tot Maria Carme Junyent Figueres.

Em reconforto perquè la llengua és un repte per a molts catalans. Una amiga meva jova, d'uns vint anys, no fa pas gaire va investigar una paraula per a mi, mentre m'explicava com li agrada Optimot.

També vaig arribar a admirar els artistes dels Països Catalans. I no vull dir ni Picasso, Tapies, Miró ni Gaudí, tot i que, evidentment, agraeixo la seva feina. No, vaig arribar a admirar els artistes quotidians que mantenen viva la cultura catalana. Admiro com cuineu: el pa de pagès i més vi que hom no podria tastar mai. El tumbet i trampó. El suquet en qualsevol de les seves formes. La mar i muntanya de l'àvia. L'arròs amb bolets. Les gambes vermelles de Palamós i l'arròs fumat del Delta de l'Ebre. Admiro com trobeu matèries primeres per al plat en un paisatge molt local.

Admiro els milers de castellers que premeu la carn—pam a pam—per compartir els valors de força, equilibri, valor i seny. Admiro el fet que practiqueu tres dies a la setmana. Estic agraït als margers de pedra seca de Mallorca que em van ensenyar el vostre ofici. Admiro els catifaires que passeu hores per fer art efímer de flors. Admiro els pares que porteu els fills a les lliçons perquè puguin tocar l'acordió, la gralla, el violí o el piano. O ballar sardanes o gegants o diables o bèsties. Admiro les vostres fogueres del festival ja que parlen de la vostra passió per la vostra pròpia cultura i dels vostres esforços incansables per mantenir-la viva. Admiro la cultura de l'associacionisme i el fet que centenars de milers de catalans col·laboreu activament per a sostenir la cultura popular. Com bé dieu, entre tots, ho farem tot.

Per això, vull donar les gràcies a diverses persones que m'han recolzat en aquesta feina. Primer, el meu agraïment va a la Meritxell Martín i Pardo: fa molts anys que va ser la primera persona que em va explicar què significa ser catalana i, més recentment, s'ha convertit en la meva sòcia de recerca. Segon, vull agrair a les persones que van ajudar-me amb el Folklife Festival de l'Smithsonian, entre ells la Cristina Diaz-Carrera, en Pablo Molinero, en Pablo Giori, la Elisa Hough, en Lluís Puig, en David Ibáñez, en Francesc Pena, en Xavier Vila, i en Andrew Davis. Finalment reconec els equips tècnics que produeixen el Festival, els grans professionals de la Direcció General de Cultura Popular de la Generalitat de Catalunya, i la bona gent del Institut Ramon Llull . Entre tots, ho vam fer tot.

Vull donar les gràcies—sobretot—a tots els catalans i totes les catalanes que lluiteu per sostenir viva la vostra llengua i cultura. Rebre aquest reconeixement és un dels grans honors de la meua vida i és a vosaltres que dedico aquest premi.